

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Otsedemokraatia rakendamine	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond									
Eesti vaim vajab arenguks uut jõudu. Selleks sobivad parlamentaarset demokraatiat edukalt täiendavad, kodanike endi algatatavad referendumid ja tulundusühistuline majandamine. Rakendame need meie heaolu teenistusse, sest kogemusi Šveitsist, Saksamaalt jm on hulgi võtta.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü			Vajalik on seadusandluse täpsustamine					
Rahvaalgatus ehk referendumid, mille tulemus on võimule täitmiseks kohustuslik, on vaja seadustada algul kohalikul ja seejärel ka riigi tasandil.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü	Referendumite läbiviimisega kaasnevad kulud, kuid nende esinemise sagedus on prognoosimatu.		Vajalikud õigusaktide muudatused					
Rahvas saab referendumiga algatada uusi otsuseid või tühistada juba vastuvõetud otsuseid. Nii toimitakse näiteks Šveitsis ja Saksamaal, aga ka USAs ja mitmel pool mujalgi. Rahval on õigus oma sõna maksma panna ka valimistevahelisel ajal otsedemokraatia kaudu.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü	Referendumite läbiviimisega kaasnevad kulud, kuid nende esinemise sagedus on prognoosimatu.		Vajalikud õigusaktide muudatused					
Otsedemokraatliku rahvaalgatuse võimalus tekitab sisulist arutelu ning annab arutelule mõtte, sest konkreetne otsus sõltub otseselt hääletuse tulemustest.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü								
Kuigi referendumite läbiviimine on kulukas, on kohaliku võimu otsuste uuringud Šveitsis tõestanud - teadmine, et rahvas võib otsused tühistada, sunnib valitsejaid otsuseid põhjalikumalt läbi kaaluma. Nii sünnivad otstarbekamad ja säästlikumad otsused ning kokkuvõttes on valitsemine odavam.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü								
Omaavalitsuste areng	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond									
1. Uute, ühishuvil põhinevate omaavalitsustega väheneb seniste omaavalitsuste arv ning ühtlasi erinevate ametnike hulk.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Ametnike vähendamine ei too tingimata kaasa kulude vähenemist. Tagamaks täna puuduvat omaavalitsuse võimekust võib see eeldada täiendavat kulu.	Kohalike omaavalitsuste ühinemine toimub.	Käesoleval hetkel seadusemuudatust ei eelda					

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Maksude jagunemine riigi ja omavalitsuste vahel muutub omavalitsuste kasuks.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	Ü			Vajalikud õigusaktide muudatused					
3. Alandame valimisiga, andes kohalike omavalitsuste valimistel hääletusõiguse 16-aastastele. See on noortele võimalus, mitte kohustus. Vaid nii saame panna noori senisest enam mõtlema indiviidi vastutusele ühiskonnas.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalikud õigusaktide muudatused	0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Toetame kodanikuühiskonna arengut. Muudame tulumaksuseadust nii, et maksumaksjad saaks 2% oma tulumaksust suunata oma valitud kodanikuühenduse toetuseks.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	K1			Vajalikud õigusaktide muudatused	0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Muudame erakondade rahastamist: vähendame riigi kulutusi poole võrra, tagades kõigile erakondadele võrdselt väikese büroo ülalpidamise võimaluse ja ülejäänu jagatakse vastavalt valimistel saadud häälte arvule ja makstud liikmemaksudele. Kautsjon kui varanduslik tsensus kaotatakse, valimiskünnist alandatakse.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	K			Vajalikud õigusaktide muudatused					
6. Kui riigipüha langeb puhkepäevale, antakse järgnev tööpäev vabaks.	Lahe riik, oma võim ja kodanikuühiskond	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalikud õigusaktide muudatused	0,00	0,00	0,00	0,00	
Õpetaja väärtustamine	Haridus- ja teaduspoliitika									
1. Pikendame õppimise aega, rakendades Eestis kohustusliku keskkooli (12 klassi), tagades selle sees mitmekesise kutseõppe.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü			Eeldab Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatust.					
2. Alustame eesti ja võõrkeelte õpet juba lasteaia väga häid tulemusi andva keelekümbeluse metoodika alusel.	Haridus- ja teaduspoliitika	K2		Keelekümbeluse strateegia 2014-2016. Keelekümbeluse programmi juhib Keelekümbelusekeskus, mille eesmärk on parimate praktikate kogumine ja rakendamine. Keelekümbeluse programmiga on liitunud 55 lasteaeda, 36 kooli, ca 7000 keelekümbelajat.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Parandame kutseõppe taset, viies ellu mitmetes riikides edukaks osutunud töökohapõhise õppe ehk õpipoisi-õppesüsteemi. Ettevõttele tagatakse praktikandi juhendamise motivatsioonipakett.	Haridus- ja teaduspoliitika	K2	Olemasoleva poliitika jätkamine	Sarnaseid tegevusi hakatakse ellu viima EL 2014+ vahenditest, meede "Õppe seostamine tööturu vajadustega", lisaks planeerib SOM meedet, kus toetatakse ettevõtteid, kes pakuvad noorele esimest töökohta ja praktikavõimalust.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Muudame õppeprotsessi kooli alumisest ülemise astmeni konkurentsi õhutatavalt individuaalõppelt koostöövõimet arendavaks rühmaõppeks, rakendades selleks ka parimat saadaolevat tehnoloogiat.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü								
5. Aitame koolidel korraldada tervislikku koolivälisist tegevust neile algklasside õpilastele, kelle vanemad on tööl ja ei saa lastele keset tööpäeva järgi tulla.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü								
6. Huviharidus saab hariduse osaks - ja see peab olema tasuta nagu hariduski! Kaotame igasuguse kohustusliku hariduse omandaja kaudse või varjatud maksustamise, vajadusel fikseerides selle kasvõi põhiseaduses. Alustame transpordist ja koolisõõgist - need peavad olema tasuta!	Haridus- ja teaduspoliitika	K	Toiduportsioni hinnanguline maksumus Tallinnas koolis 1,35 eur., 2015 eelarves 20,6 mln eur. Kulu kasv ca 73%.	KOV eelarves koolitransport 20 meur.		-15,00	-15,00	-15,00	-15,00	
7. Hariduse ühtlase kvaliteedi tagamiseks kogu Eestis kasutame kaasaegset tehnoloogiat, õpetajate koolidevahelise transpordi toetamist, rändlaborite süsteemi laiendamist ning rakendame õpetajate vastavad soovitused.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü								
8. Õpetaja ameti sotsiaalsed garantiid kirjutame seadusesse. Looime karjäärimudeli, milles on võimalik olla nii õpetaja, õppevahendite looja kui ka teiste õpetajate nõustaja-õpetaja. Seadustame õpetaja ameti loominguksena, võimaldades enesetäiendamise seotud puhkust.	Haridus- ja teaduspoliitika	K2		Õpetaja ametikohale kehtivad sotsiaalsed garantiid		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Omistame õpetajakutse huvikoolide juhendajatele ja sporditreeneritele.	Haridus- ja teaduspoliitika	K1	Kutse omistamine ei too tingimata kaasa lisakulu.		Eeldab muudatust Kutseseaduses.	0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
10. Muudame õppeprogrammid paindlikuks ja vähendame isiksusekeskse õppe kaudu poiste väljalangevust koolist.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü								
11. Kaotame tööandja erisoodustumaksu tasemekoolitusele (kõrg- ja kutseharidus).	Haridus- ja teaduspoliitika	K	Praegu loetakse erisoodustuseks taseme- ja vabaharidusliku koolituse kulude katmine (rida 10)			-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	
12. Kaasame haridustöötajate kutseühinguid rohkem otsuste tegemisse.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü								
13. Tagame väljakujunenud ja Eesti jaoks oluliste teadussuundade jätkusuutliku ning kokkulepitud pikaajalistele eesmärkidele vastava riiklik rahastamise. Teadlased ei pea oma palgaraha välja võitlema projektide turul – see on ajupotentsiaali väärkasutus. Teades, et teadlaskaadri kasvatamiseks kulub vähemalt 10 aastat, ei tohi teaduse rahastamises lubada ebastabiilsust. Projektirahad jäägu paljulubavate ideede realiseerimiseks ja uute teadussuundade loomiseks! Ainult nii säilitame Eesti teaduse küllaltki hea taseme. Teaduse rahastamisel keskendume kvaliteedile.	Haridus- ja teaduspoliitika	K	Baasrahastus 9,9 meur. Hinnatud kasvu 10% võrra.			-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	
14. Vabastame teadus- ja haridusasutused riigihangete korraldamise kohustusest, välja arvatud ehitused. Teadlastel ja haridustöötajatel on tugev sisemine motivatsioon kasutada oma tegevuse jaoks välja võideldud raha efektiivselt ning riigihanke raamistik ainult takistab seda.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü			Eeldab seadus(t)e muutmist. Erandi kehtestamiseks kaudsed alused.					
15. Looime teadlastele rahvusvaheliselt levinud, innustava karjäärimudeli. Sellise, milles korduvalt tulemuslikud teadlased säilitavad oma akadeemilise positsiooni, mis on omakorda aluseks akadeemilisel vabadusele, mis omakorda tagab loomingu õitsemise ja tulemuslikkuse ja teadlase rahvusvahelise silmapaistvuse. Akadeemiline vabadus on teadusloomingu oluline eeldus, et õpetlasel oleks võimalik häirimatult keskenduda tulemuslikule õpetamisele ja rahvusvaheliselt tunnustatud teadusele.	Haridus- ja teaduspoliitika	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Teeme nii, et iga pere saaks soovi korral endale elektrit toota! Energiasäästu suunatud raha on tulumaksuvaba.	Majanduspoliitika	K2	Vastav võimalus toota on olemas	Võimalus (vastav regulatsioon) elektrit toota on olemas. Välisvahendite toetused on olnud tulumaksuvabad.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Kaotame taastuvenergiatasu tarbijate arvetelt ja rakendame "saastaja maksab" põhimõtet.	Majanduspoliitika	K	Taastuvenergia toetus aastas ca 60-70 mln eurot, see kulu lisanduks riigieelarvele. "Saastaja maksab" põhimõte on juba rakendatud keskkonnatasude seaduse, jäätmeseaduse jne alusel. Keskmine kulu aastas ca 65 mln. Elektriturseadus. Keskkonnatasude seadus jäätmeseadus	Taastuvenergia toetus aastas ca 60-70 mln eurot, see kulu lisanduks riigieelarvele. "Saastaja maksab" põhimõte on juba rakendatud keskkonnatasude seaduse, jäätmeseaduse jne alusel.		-65,00	-65,00	-65,00	-65,00	Inflatsiooni vähendav mõju.
3. Toetame Eesti uut arenguhüpet - tulundusühistulist majandamist. Tulundusühistud on äriühingu vorm, kus igal osanikul on üks hääli sõltumata sisepandud vara või raha hulgast, kuid tuleb jagatakse vastavalt panustele.	Majanduspoliitika	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Toetame üle-Eestilise ühistupanga teket aastaks 2016, mille omanikest kliendid saavad olla kõik kodanikud, millel on lai pangakontorite ning sularahaautomaatide võrk ning mis jätab raha Eestisse.	Majanduspoliitika	K	Ühistupangale kehtivad sisuliselt ükskõik millise tavalise krediitiasutuse asutamisega samad nõuded - esmane algkapitali nõue seaduse järgi 5 miljonit eurot. Lisaks tuleb täita põhimõtteliselt ka kõiki teisi krediitiasutuste seaduse nõudeid. Nende nõuete täitmisega seotud kulu võib ulatuda samuti ca 5 mln euron, sh arvestades ka soovi osutada võimalikult palju teenuseid. Ehk minimaalne summa panga asutamiseks on ca 10 mln eurot. Kui vaadata Eesti väiksemate kodumaiste pankade bilansse, siis BIG-I on see 385 mln eurot ja LHV-I 475 mln eurot. Seega kui soov on rajada väga laia teenuste spektriga ja kõikidesse piirkondadesse teenuseid pakkuvat pank, siis kindlasti on kulutused			-10,00	0,00	0,00	0,00	
5. Toetame hajutatud taastuenergia tootmist.	Majanduspoliitika	K2	Energiamajanduse arengukava 2030. ÜKP rakenduskava 2014-2020.	EL 2014-2020 vahenditest toetatakse taastuenergia edendamist kaugküttes, korterelamutes ja hinkütuste tootmist		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Muudame Elektrituru seadust nii, et tulundusühistud saaksid olla taastuenergia tootjad.	Majanduspoliitika	K2		vastavad tegevused on ette nähtud ühistulise tootmise edendamiseks.		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame väiketootmisega ja teenindusega tegelevaid tulundusühistuid.	Majanduspoliitika	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Muudame seadusandlust, et tulundusühistu saaks olla kindlustuselts.	Majanduspoliitika	Ü			Eeldab seaduse muutmist.					
9. Väärtustame meie ühiseid loodusressursse: me ei kavatse põlevkivi kaevandamist täielikult lõpetada. Põlevkivist vedelkütuste tootmisel puudub pikaajaline perspektiiv, lihtsast põletamisest rääkimata. Investeeringute teadusesse, aitamaks ettevõtjatel leida viise, kuidas vähemast hulgast põlevkivist keemiatööstuse toorainena rohkem teenida ning toetame ettevõtjaid uute turgude leidmisel.	Majanduspoliitika	Ü		Vastavad tegevused on kavandamisel. Toetuse allikad EL 2014-2020 ettevõtluse, teadus-arenduse toetused. Samuti riigisisised vahendid - KKM, KIK.						
10. Toetame kodumaiseid, loodusvarasid säästvalt kasutatavaid tööstusettevõtteid riiklikult rahastatud ja praktilise väljundiga teadus-arendustegevusega. Eesmärk on hoida võimalikult suur osa väärtusahelast, tulust ja rahulolevatest töötajatest Eestis.	Majanduspoliitika	Ü		Vastavad tegevused on kavandamisel. Toetuse allikad EL 2014-2020 ettevõtluse, teadus-arenduse toetused. Samuti riigisisised vahendid - KKM, KIK.						
11. Lubame rikkuda reegleid ja teha erandeid, sest vaid reegleid järgides ei saa innovatsiooni teha.	Majanduspoliitika	Ü								
12. Toetame targa elektrivõrgu (smart grid) loomist, et tarbija saaks soovi korral muutuda ka energiamüüjaks, kui tema koduvõrguga on seotud sinna laadimiseks ühendatud elektrisõiduk, päikesepaneelid või muud taastuvenergia tootmise/salvestamise seadmed. Suurim tulu tuleb aga otsesest energia kokkuhoiust.	Majanduspoliitika	K2		Mikrotootjal on võimalus energiat võrku müüa. Täiendavad tegevused on kavandamisel. Energiamajanduse arengukava 2030 eelnõu kohaselt.		0,00	0,00	0,00	0,00	
13. Toetame suure vedelgaasi terminali rajamist erakapitali ja riigi koostöös ning EL abiga. Me ei nõustu terminali kui meie energiapuudusele komponendi ning suurinvesteeringu ärakinkimisega. Näeme vedelgaasi ja kohalikust toormest saadud biogaasi kui tuule- ja päikeseenergia muutlikuse tasakaalustajat. Viime ühistranspordi ja transpordivahendite hankimisega seotud riigihangete tingimustesse sisse kohustuse kasutada teatud ulatuses metaankütust, sh biometaanit kasutatavaid sõidukeid. Sätestame, et transpordis tarbitavast gaasist oleks pool biogaas.	Majanduspoliitika	K		Eeldatavalt osaline rahastamine Euroopa Ühendamise Rahastust ja võimalik, et ka erasektorist. Riigieelarve kulu pole võimalik hetkel hinnata.						

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
14. Toetame heade ideede panekut ahvatlevasse vormi - soovime pakkuda rohkem tuge heale disainile, mis Eesti kauba ja ideede müüki parandaks.	Majanduspoliitika	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Loomemajanduse arendamine, eelarve kokku 25,3 mln. ELIR		0,00	0,00	0,00	0,00	
15. Alustame ulatuslike investeerimistoetustega soojus- ja elektrienergia tootmiseks kodude, koolide, haiglate ja muude avalike asutuste juures, finantsallikaks kasutades ennekõike CO2 kaubandusest saadavat tulu ning ühistulise panganduse jõudu, võimaldades kõigil Eesti kodanikel investeerimist Eestisse.	Majanduspoliitika	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatakse taastuvenergia edendamist kaugküttes, korterelamutes ja biokütuste tootmist. CO2 tuludest toetatakse eramute ja avaliku sektori hoonete (kavandamisel) energiasäästu.		0,00	0,00	0,00	0,00	
16. Toetame loodust ja raha säästvat RailBaltic arendust: suuname selle olemasolevasse transpordikoridori, mis kulgeb Tallinna, Tartu ja Valga kaudu ning elektrifitseerime esimeses etapis raudtee kuni Tartuni. Teeme rahvusvahelist koostööd Tallinn-Helsingi tunneli rajamiseks, mis annab meie majandusele hoopis teised arenguvõimalused.	Majanduspoliitika	K	Rail Balticut juba arendatakse, trass ei lähe läbi Tartu. Mõju arvutustes toodud välja otsustatud Pärnu trassi mõju riigieelarvele. Lisaks on 4 aasta vahel jagatud raudtee elektrifitseerimine Tartuni maksumusega ca 45 mln.		Helsingi-Tallinn tunnelit valimisperioodil ei jõua ehitada, pigem eeltöö. Elektrifitseerimisest: elektrirongides ei ole esimest klassi. Selleks, et neid saata Tartu liinile, tuleks vähemalt osad istmed välja vahetada. Puudub ka vajalik kogus elektrironge, et seda suunda teenindada. Tartu teenindamine elektrirongide tähendaks nt Tallinn-Riispere liini teenindamise vajadust diislrongidega.	-14,65	-16,95	-18,65	-28,85	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
17. Toetame elektrisõidukite, sh elektrirataste soetamist. Selleks võimaldame elektrisõidukite puhul käibemaksutagastuse kasutamist või muid meetmeid, mis tasandavad elektrisõidukite suuremaid soetuskulusi. Samuti toetame autode gaasikütusele üleminekut.	Majanduspoliitika	Ü		ELMO programm lõppes 2014. Maht oli 10,5 mln, toetati 650 auto soetamist. Gaasiseadme paigaldus olenevalt autost 1000-1500 eurot/auto.	Teostatav. Vajab seadusemuudatusi. Pikemas perspektiivis riigile kasulik.					
18. On aeg saada mereäärsest riigist mereriigiks. Seadusi ja reegleid tuleb muuta nii, et Eesti reederite laevad tuleksid tagasi Eesti lipu alla.	Majanduspoliitika	Ü			Seadusemuudatused vajalikud. Mõistlik teostatavus küsitav.					
19. Kasutame jõude pangakontodel seisvat raha heade töökohtade loomiseks. Riigi ja ökoloogiliselt jätkusuutlike riigiettevõtete laenuraha vajadus kaetakse eelistatult kodanikele pakutavate võlakirjadega, seejärel kohalikele ettevõtetele pakutavate võlakirjadega ja viimasel järjekorras välismaiste omanikega pankadelt võetavate laenudega. Investeeringud maapiirkondadesse, ühistulise ettevõtlusesse, energiatootmisesse, mahetoitu ning kodude energiasäästu loovad uusi	Majanduspoliitika	Ü								
20. Toetame kohalikku ettevõtlust ja pakume väikeettevõtetele ja tulundusühistutele teadlaste ning leiutajate abi, laenugarantiid, kompaktsid ja teisaldatavaid väiketootmise tehnoloogiasid: väikekõike, lihatööstusi, meiereisid, pagaritööstusi, nahatööstuse jm. töökodasid.	Majanduspoliitika	K2		Kapitali ligipääsu toetatakse EL 2014+ vahenditest "Laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse väljastamine", eelarve kokku 95 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
21. Toetame Eesti majanduse suuremat automatiseeritust, et ennetada töötajate puudusel võõrtööjõu vajadust ja sissetulekut. Alustame ettevõtjate ja inseneride koolituse robotiseerimise valdkonnas, loome ettevõtlust toetavad finantsinstrumendid tehnoloogisirdeks, alustame robotiseerimist propageerivate konkursside, telesaadete jms avalike kampaaniatega.	Majanduspoliitika	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Ettevõtlusteadlikkus", eelarve kokku 18,4 mln EUR; "Arenguvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused", eelarve kokku 250 mln EUR.	Eeldab toetuse andmist tingimuste muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
27. Rakendame riigihangetes rohelisi põhimõtteid - hakatakse arvestama pikaajsete eksploatatsioonikulustega, tekitatavate saastekoguste ja energiatarbega. Eelistatakse pakkumisi, mille puhul toote kogu elutsükli jooksul tehtavad kulud ning põhjustatud keskkonnamõjud on väiksemad.	Majanduspoliitika	Ü								
28. Meie loodus pole nende äri! On aeg saata Euroopa-USA vabakaubandusleping praegusel kujul sinna, kuhu Euroopa Roheliste algatusel saadeti ACTA - ehk siis aialoo riigikasti	Majanduspoliitika	Ü								
29. Töötame välja mõistlikumad regulatsioonid krüptorahale ning võimaldame kasutusele võtta kohalik raha nii, nagu seda on tehtud näiteks Bristolis.	Majanduspoliitika	Ü			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
Maksud	Majanduspoliitika									
1. Tõstame tulumaksuvaba miinimumi ning miinimumpalga vähemalt 500 euroni. Tulumaksu kuni 2% kasutamise otsustab maksumaksja soovi korral ise, toetades näiteks temale meelepärast MTÜd.	Majanduspoliitika	K	RM prognoos suvi14. Alampalk tõuseb niigi prognoosi järgi 2019.aastaks ca 500 eurole. Vastav üldise maksuvaba tulu sinnani tõstmine on järgmise sammuga: 2016 205€, 2017 280€, 2018 375€, 2019 500€.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-81	-213	-381	-598	Inflatsiooniline mõju. Maksuvaba miinimumi tõstmine 500 euroni omab ilmselt olulist positiivset mõju töötajate pakkumisele ja nõudlusele madalalpalgalises segmendis, samas kui negatiivne mõju hõivele miinimumpalga tõusust jääb ilmselt marginaalseks (kuna selle kompenseerib täielikult maksuvaba miinimumi tõus).
2. Vabastame ettevõtete kulutused haiguste ennetusele, tervishoiule, taastusravile, hambaravile ning (omaste)hooldusele erisoodustumaksust.	Majanduspoliitika	K	Tervisekulude erisoodustuse alt välja arvamise mõju on ka SDE ja KE lubadustes.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-17	-17	-17	-17	
3. Alandame toidukauba ja kindlasti ka mahetoidu käibemaksu 10 protsendini.	Majanduspoliitika	K	Langetada KM soodusmääranani (9%)		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-111,22	-114,89	-118,92	-123,08	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Füüsilisest isikust metsaomanikel tõstetakse aastane maksuvabastus metsatulult tasemele 5000 eurot, mis annab väikemetsaomanikule loodust säästva püsimeetme puhul maksuvaba lisasisetuleku kuni 416 eurot kuus	Majanduspoliitika	K	vt ka SDE 2014.a FIDEK alusel oli metsamaterjali müügiga seotud 1310 juhtu. Mõju arutamisel on eeldatud sarnast		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	
5. Vabastame ettevõtete kulutused ühistranspordile, jalgrattakasutusele ja töötajate majutusele erisoodustusemaksust.	Majanduspoliitika	K			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
6. Teeme osalise tööajaga töötamise lihtsamaks - kaotame sotsiaalmaksu miinimumi nõude. Sotsiaalhüved ja -toetused, mis on seotud töötamisega, viiakse proportsiooni töökoormusega. Osalise koormusega töötamine ei tohi kaotada inimese kogu toetust.	Majanduspoliitika	K	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM §6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Sotsiaalmaksu miinimumnõude kaotamine soodustab ilmselt osajaga töötamist.
7. Vabastame ettevõtete kulutused töötajate tasemeõppele ja täiendõppele nii kodu- kui välismaal erisoodustusemaksust!	Majanduspoliitika	K	Hariduskulud on juba teatud osas erisoodustuste alt välja arvatud		Eeldab seadus(t)e muutmist.					
8. Oleme nõus kaaluma sotsiaalmaksu lae kehtestamist viie keskmise palga tasemel, kuid ühtlasi on vaja sätestada, millistest toetustest-teenustest see inimene siis loobuma peab.	Majanduspoliitika	K	RM prognoos suvi14.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-23	-24	-26	-28	
9. Töötuskindlustusmaksu määr alaneb 1% võrra.	Majanduspoliitika	K	RM prognoos suvi14. Eeldatud on, et uus määr on 1.5% (1.0%+0.5%)		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-55	-59	-62	
10. Pakume ettevõtetele kaht tulumaksu maksmise võimalust. Esimene viis on sama, mis praegu - reinvesteeringut kasumilt makse ei maksta, väljamaksetelt üldine tulumaksu määr. Teine võimalus on fikseeritud 12% tulumaksu määr kogu kasumilt. Ettevõtte peab valima ühe või teise viisi ning seda muuta enam ei saa.	Majanduspoliitika	K	RM prognoos suvi14. Eeldades, et kõik valivad klassikalise süsteemi. Eeldus on veel, et 20% kasumist läheb peitu. 2016.a mõju on suurem kuna riigi dividendid on tavapärasest väiksemad ehk võrdlusbaas on madalam.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	80	69	77	81	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Austame põhiseadust, mille järgi on Eesti riigi ülim mõtte luua kodanikele parimad tingimused kultuurse, vaimselt täisväärtusliku elu elamiseks, aga mitte riikliku „kunsttöötamise“ juhtimiseks ning korraldamiseks. On aeg usaldada otsustes kultuurivaldkonna esindajaid, kes moodustavad akadeemilise seltskonna kõrval ühiskonna kõige loomingulisema, harituma ja seega ka paremini toimetuleva ning iseseisvaima otsustusvõimega osa. Tehnoloogiliselt pidevalt täiustuv ühiskonnas jäävad muudest kauemaks kestma just loomingulised töökohad ning nende osakaal nii tööhõives kui ka rahvamajanduse arvestuses kasvab.	Kultuurielu	Ü								
2. Aitame igati kaasa, et maapiirkonna raamatukogust saaks koos kooliga veelgi olulisem rahva kooskäämise koht ja kogukonna ühendaja. Selleks aitame omavalitsustel planeerida sarnaste funktsioonidega asutuste toomist ühe katuse alla ning hoonete rekonstrueerimist ja restaureerimist energiasäästlikuks ning mugavusi suurendavaks. Seisame raamatukogutöötajate väärilise töötasu eest.	Kultuurielu	Ü								
3. Raamatute käibemaks peab olema 0%.	Kultuurielu	K	Kui kehtestada 0% KM määr raamatutele, töövihikutele, perioodikale, õppematerialele		Eeldab käibemaksu seaduse muutmist	-95,00	-100,00	-105,00	-110,00	Kerge inflatsiooni vähendava mõjuga.
4. Keskendume tervist toovale kehakultuurile ja igapäevase liikumiskultuuri arendamisele, et liikumine värskes õhus ja looduses oleks meie lastele sama loomulik nagu arvutikasutus. Toetame sihipäraselt liikumisrõõmu, koostööd ja loodusetundmist edendavaid treenereid-entusiaste ja klubisid.	Kultuurielu	Ü								
5. Pooldame aktiivset kultuurilist läbikäimist ja kultuurivahetust kogu maailmaga. Globaliseeruv maailmas pöörame erilist tähelepanu põlisrahvastele, eriti meie sugulasrahvastele, sest kultuuriline mitmekesisus on vajalik jätkusuutlikuks arenguks.	Kultuurielu	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Loomelaiade volitustega riigiarhitekti ametikoha. Arhitektuur, ehitus ja muinsuskaitse on lai valdkond, mille reguleerimine on käesoleval ajal killustunud ning majandushuvide ja avaliku huvi põrkumisel andnud küsitavaid tagajärgi. Aitame igati kaasa rohelise mõttelaadi juurdumisele arhitektuuris ja ehituses. Eestist võiks saada rohelise arhitektuuri edendaja.	Kultuurielu	K								
7. Muinsuskaitse peab olema omaniku initsiatiivi toetav ja hariv. Arhitektuuriväärtused ei tohi hävida omanikule seatavate bürokraatlike takistuste ja asjatundmatute ametnike põhjendamatute nõudmistest tõttu ega ka omaniku teadmatuse, hoolimatuse või rahaliste raskuste tõttu. Kaitse alla võtmisest on vähe kasu, kui sellega ei kaasne säilitavat tegevust. Püüame tagada, et muinsuskaitsega tegeleks haritud ja oma ala ka praktilise poole pealt hästi tundvad inimesed. Toetame restaureerimisalast haridust.	Kultuurielu	Ü								
8. Teeme kõik selleks, et Muusikaakadeemia saal saaks lõpuks valmis.	Kultuurielu	K	Hinnanguline kulu 9 miljonit eurot			-9,00	0,00	0,00	0,00	
9. Toetame algupärandite ja uusloomingu lavaletoomist ning interpretide esituste, heliloomingu ja draamateoste audiovisuaalset jäädvustamist	Kultuurielu	Ü								
10. Digiteeritud filmipärandi laiemaks kasutamiseks tagame enne 1991. aastat valminud filmipärandi vabakasutusse andmise ühes autorihüvitusfondi loomisega.	Kultuurielu	Ü								
11. Avalik-õiguslik ringhääling vabastatakse erakondlikust juhtimisest ning poliitilisest tsensuurist.	Kultuurielu	Ü								
12. Kultuuri rahastamiseks eraldatakse kindel osa riigi eelarvest ja vabastatakse kultuur hasartmängu-, tubaka- ja alkoholisõltuvusest.	Kultuurielu	K1	Mõju puudub, tuludest sõltuv kulu fikseeritakse eelarves ning seotakse lahti tuludest			0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Rakendame riikliku kodanikupalga, mis tagaks kõigile osalus- ja kindlustunde. Seda lisaks pensionitele ja emapalgale. Kodanikupalk asendaks eelkõige täiesti ebapiisavat lastetoetust ning toimetulekutoetust, mille taotlemine on täna töömahukas ja aeganõudev ning väarikust riivav.	Terve Eesti heaks	K	01.01.2013 oli Eesti rahvastikus Eesti kodakondsusega inimesi 1 121 789. Eeldus: kehtestame kodaniku palgaks kehtiva toimetulekutoetuse piiri 90 eurot. Makstakse 12 kuud.			-1 211,53	-1 211,53	-1 211,53	-1 211,53	Inflatsioonilise mõjuga.
2. Leiame tervishoiule lisaraha, et see kasvaks arenenud riikidele omase 9%ni SKPst. Ühe võimalusena näeme vabatahtlikku lisa- või täiendkindlustust, aga ka ressursitasude suunamist tervishoidu. Täna sel päeval ei kata tervishoiule eraldatav raha ilmselgelt kasvavaid vajadusi sõltumata sellest, kuidas seda vähest jagada. Lisaraha peaks eelkõige minema ennetusse, taastus- ja järelravisse, et arstide heast tööst võimalikult palju kasu oleks.	Terve Eesti heaks	Ü								
3. Seome ennetuse, ravi, taastusravi ning hoolduse funktsioonid üheks tervikuks. Uued ja tõhusad ravimid peavad kiiremini jõudma soodusravimite nimekirja ja kasutusse. Inimese enda makstav omaosalustasu ravimite eest peab kindlasti vähenema. Töötame välja reeglistiku, mis võimaldab maapoodides, raamatukogudes, sotsiaaltöötaja või perearsti juures pidada apteekri kontrolli all olevat ravimikappi, et ravimite kättesaadavus paraneks.	Terve Eesti heaks	Ü								
4. Anname avalikule sektorile kuuluvate haiglate juhtkonna valimisel ja valdkonna arengut määravate otsuste langetamisel otsustusõiguse erialaliitudele ja haigla meditsiinitöötajatele. Meditsiinielu võtmeküsimusi otsustagu need, kes asjatundjatena murekohti kõige lähemalt näevad.	Terve Eesti heaks	Ü								
5. Loodavate tervisekeskuste osas saavad otsustusõiguse perearstid.	Terve Eesti heaks	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Loomes vabatahtlik terviselepingute süsteemi, millega patsient kohustub täitma oma tervisekava ning mille alusel saab soodustusi isiklikuks terviseedenduseks. Selline süsteem annab lisamotivatsiooni, et seista hea oma tervise eest.	Terve Eesti heaks	Ü								
7. Vabastame erisoodustumaksust ravi, sealhulgas hambaravi ning taastusravi ja tõhusad haiguste ennetamise viisid. Rohelised on vastava eelnõu Riigikogule esitanud ja esitame seda niikaua, kuni see saab vastu võetud.	Terve Eesti heaks	K	Mõju pole võimalik hinnata, sest puuduvad andmed, palju ettevõtteid kulutavad raviteenustele ja haiguste ennetamisele.							
8. Anname inimestele võimaluse koguda raviraha isiklikku maksuvabasse fondi.	Terve Eesti heaks	Ü								
9. Loomes tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustussüsteem. Meie arvates võiks see töötada ettevõtetele endile kuuluva ühistulise kindlustuse vormis. Ka Töötukassa peab ümber kujundama ühistuliseks kindlustusseltsiks.	Terve Eesti heaks	Ü								
10. Toetusesaajast aktiivseks ühiskonna liikmeks.	Terve Eesti heaks	K2		Registreetitud töötutele osutatakse Töötukassa poolt aktiivseid tööturumeetmeid (2015.a eelarve kavandatud Tööhõiveprogrammis 2014-2015 33,01 mln eurot). EL 2014+ meede "aktiivsed tööturumeetmed puuetega inimestele 2014-2020" eelarve 142,62 mln eurot. EL meede "Lastehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse		0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Nn töövõimereform vaadatakse üle puuetega inimeste endi ning vastavate erialaspetsialistide - arstide, sotsiaaltöötajate, psühholoogide jt - otsese kaasamise ja palkamise läbi. Minimaalselt paberimäärimist-hindamist; rohkem ravi, konkreetse inimese vajadustest lähtuvat abi, väljaõpet, töö- ja elukoha kohandamist ning abivahendeid. Toetame sõidukite kohandamise ja elektriliste ratastoolide soodusrendi teenust, et vähendada invataksokasutamise vajadust.	Terve Eesti heaks	K2		EL 2014+ meede "Töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine" 198,91 mln eurot, sh kaitstud töö ja abivahendid 44,86 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Veebipõhine otselülil vabatahtliku ja abivajaja vahel Helpific ja muud nutikad lahendused nii Eestist kui välismaalt saavad arenguks vajaliku raha ja toetuse.	Terve Eesti heaks	K2		IT lahendusteks saab raha taotleda EL 2014 meetmest "Olemasolevate ja uute infosüsteemide nutikas arendamine. Analüüside, uuringute läbiviimine ning koostöövõrgustike töö ja koolitustegevuste läbiviimine." eelarve 98,57 mln eurot. Samuti on võimalik IT lahendusi teha valdkondlike meetmete alt. Lisaks saab Sotsiaalministeeriumi kaudu hartmängumaksust taotleda vahendeid vanurite, hoolekande-, puuetega inimeste, puuetega inimeste, meditsiini ja pereprojektideks.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Vähendame arstide-õdede Eestist lahkumist tervishoiu täiendava rahastamisega läbi tervishoiuteenuste ekspordi, mille kohaselt naaberriikide patsiendid saavad Eestis ravi ja hooldust ning nende makstud raviraha jääb Eestisse.	Terve Eesti heaks	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. On aeg individuaalseks lähenemiseks nii ümberõppes kui sotsiaaltöös. Oleme ühiskonnana tugevad ja kindlad, kui igale inimesele – olgu ta vana või noor, puudega või mitte, on olemas Eesti elu edendav töökoht. Loomes koos ettevõtjatega paindlikud võimalused enesetäienduseks ja uute oskuste omandamiseks juba enne töötuks jäämist, mitte pärast.	Terve Eesti heaks	K2		EL 2014+ tegevus "Täiskasvanute elanikonna kompetentsi arendamine" eelarve 51,4 eurot, sh 1.6.4 karjäärinõustamine, EL vahendid 5,2 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Sotsiaalhüved ja -toetused, mis on seotud töötamisega, viiakse proportsiooni töökoormusega: osalise koormusega töötamine ei tohi kaotada inimese kogu soodustust.	Terve Eesti heaks	Ü								
11. Ettevõtete juhatuse liikmed saavad tagasi õiguse ennast töötuna arvele võtta, kui vastavat maksu enne tasutud on.	Terve Eesti heaks	K1	Mõju puudub			0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
12. Muudame pensionilemineku paindlikuks, soodustades järkjärgulist töökoormuse vähendamist normtööaja lühendamisega, kuid säilitades pensioniarvestuse aastakoeffitsiendi vähemalt 1,0 tasemel.	Terve Eesti heaks	K	Kui eeldada, et muid tegureid ei muudeta, siis sisuliselt suurenevad uued väljaarvutatud I samba koeffitsiendid 2,5 korda (täpne kasv sõltub miinimumpalga ja keskmise sotsiaalmaksustatud palga suhtest). See tähendab, et pikas perspektiivis suurenevad I samba kulud umbes 100-130%. Eeldatud on, et baasosa osakaal on kauges tulevikus 50-60% I samba pensionist. 2016.a 3 332 165,33 eurot, 2017.a 4 617 417,61 eurot, 2018.a 4 861 116,89, 2019.a 5 092 751,84 eurot. Summade arutamisel on aluseks võetud keskmised aastahinde väärtused, arvestades indeksi prognoose 2016-2019. Arvestuse aluseks on eeldus, et kõik 2013.a töötavad pensionäride,	Tehniliselt teostatav peale SKAIS2 rakendamist (2017)		-3,33	-3,33	-3,33	-3,33	
13. Väärtustame kodumaist ja puhast toitu, sest see on võti rahva tugeva tervise ja kodumaisete töökohtade juurde. Ei mingeid transrasvu ega asovärve kooli-, lasteaia- ega haiglatoidus! Vastavad seaduseelnõud on esitamiseks valmis juba täna. Eelistame kodumaist mahetoitu lasteaedades, koolides, kaitseväes jt riigi ja kohaliku omavalitsuste hallatavates asutustes. Aitame koolidel luua mahemajanduse propageerimiseks kooliaedu.	Terve Eesti heaks	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
14. Kasutame tervist hävitavate ainete ohuhinnangutes ja otsuste langetamisel 21. sajandi jooksul kogunenud uusi teaduslikke teadmisi! Toetame kõigi õigust tubakavabale keskkonnale. Keskendume tubaka, alkoholi ja narkootikumide sõltuvuse ja sellest tekkinud kahjude ennetamisele ja vähendamisele.	Terve Eesti heaks	Ü	Rahvastiku tervise arengukava rakenduskava IV valdkond tegeleb kõikide nende teemade probleemsete kohtade lahendamise ja vajalike meetmete leidmisega.							
1. Tubakareklaam keelatakse täielikult ka ostukohtades, alkoholi reklaami piiratakse veelgi. Tubaka- ja alkoholiaktsiise, mis mõjuvad kahjude vähendamiseks kõige tõhusamalt, on vaja tõsta. Tubaka maksustamisel tõstame tükipõhist maksuosa ning minimaalmäära. Reguleerime e-sigarettide ja nikotiini sisaldavate vedelike kaubanduse.	Terve Eesti heaks	Ü	Rahvastiku tervise arengukava rakenduskava IV valdkond meede 4 tegeleb "Tubakast tingitud tervisekahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale" 2015.a. eelarve 721 657 eurot ja 2016.a. 748 749 eur.							
2. Narkopoliitikas keskendume suurdiilerite rangemale karistamisele, riigipiire ületava kaubanduse piiramisele, sõltuvuse ennetusele ja ravile. Toetame kanepipreparaatide meditsiinilist kasutamist arsti otsusel ravi otstarbel ning kanepit puudutavate riigi regulatsioonide väljatöötamist sarnaselt tubaka, alkoholi ja ravimituru regulatsioonidele.	Terve Eesti heaks	Ü	Rahvastiku tervise arengukava valdkonna II tegevus "legaalsete narkootiliste ja psühhotropsete ning ravimite turu vähendamine läbi kontrolltegevuse ja muude meetmete, eesmärgiga tõsta avastatud narkojuhtumite arvu ja kinnipeetud koguseid." Rahastavad SIM ja RAM üldkuludes							

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Seadusandluses tuleb selgelt eristada narkootikumid ja psühheedeelsed ained.	Terve Eesti heaks	K2		Rahvastiku tervise arengukava valdkonna II tegevus "legaalsete narkootiliste ja psühhotroopsete ning ravimite turu vähendamine läbi kontrolltegevuse ja muude meetmete, eesmärgiga tõsta avastatud narkojuhtumite arvu ja kinnipeetud		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Narkokuritegevuse vähendamiseks ja sõitlaste kui haigetega tegelemiseks kasutame Šveitsi narkokliinikute jm kahjude vähendamise kogemusi üle maailma.	Terve Eesti heaks	Ü	Narko probleemidega tegeleb Eesti uimastitarvitamise vähendamise poliitika valge raamat (2014)							
15. Tõstame liikluse ohutust. Et lastel oleks, kus mängida ning täiskasvanud saaksid jalgsi, jalgratta ning ühistranspordiga liikuda hästi ja ohutult, teeme kõigi projektide ja planeeringute puhul kohustuslikuks tervise- ja turvalisusauditi. Me seame eesmärgiks olukorra, kus inimestel oleks võimalik kodu lähedal vabas õhus tegeleda endale meelepärase sportliku tegevusega.	Terve Eesti heaks	Ü								
16. Toetame tervisesporti ja liikumisaktiivsuse integreerimist igapäevaellu, et rahva tervis säiliks ja paraneks. Investeeringud spordirajatistesse peavad teenima võimalikult suure harrastajatehulga huve ning sporditaristu rajamise riikliku toetamise eeltingimuseks on kaasaegsed, energiaefektiivsed ning looduskeskkonda mitte reostavad projektid.	Terve Eesti heaks	Ü								
17. Mõistame hukka igasuguse julmuse ja endast nõrgemate väärkohtlemise, kaasa arvatud ka koolivägivalla ja inimkaubandusega seotud väärkohtlemise. Peame seda tegema seadusest tulevate võimaluste täie rangusega	Terve Eesti heaks	Ü		Vägivalla ennetamise strateegia raames on tegevused adresseeritud.						
18. Kaitseme lapsi manipuleerivate ja seadust tundvate lasteahistajate eest. Täiskasvanu seksuaalvahekord alla 16-aastase isikuga juhul, kui nende vanusevahe on enam kui viis aastat, peab olema keelatud	Terve Eesti heaks	Ü		Vägivalla ennetamise strateegia raames on tegevused adresseeritud.						

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
19. Võtame vastu senisest toimivamad seadused perevägivaldaga võitlemise tõhustamiseks. Kuriteo avalduse tagasivõtmine ohvri poolt ei tohi takistada kodus toime pandud kuritegude edasist uurimist. Kodust peab lahkuma vägivaldsete, mitte kannatanu. Eluterve keskkonna kaitse peab ulatuma ka koduseinte vahele.	Terve Eesti heaks	Ü		Vägivalda ennetamise strateegia raames on tegevused adresseeritud.						
20. Kaitseme loomi julmade inimeste eest. Nende inimeste karistusi, kes põhjustavad loomadele tahtlikult füüsilist valu, kannatusi või kohtlevad neid eriti julmal viisil, tuleb oluliselt karmistada. Loomi väärkohelnud isikult tuleks kogu eluks loomapidamisõigus ära võtta. Loomakaitsega tegelevatele kodanikeühendustele tuleb anda suuremad õigused loomade sisuliseks kaitseks.	Terve Eesti heaks	Ü		Loomakaitsealasel järelevalvel juhendatakse loomakaitsealast, mis reguleerib loomade kaitset inimese sellise tegevuse või tegevusetuse eest, mis ohustab või võib ohustada loomade tervist või heaolu; veterinaarvalvetusealast; loomatauditõrjeseadusest ning neist lähtuvatest allaktidest.	Eeldab seadusandluse muutmist, karistuste karmistamist loomade väärkohtlemise eest.					
21. Lõpetame loomade piinamise karusloomakasvandustes ja loomatsirkustes.	Terve Eesti heaks									
22. Looma üleriigilise lemmikloomade registri ja aitame täita kiipimiskohustust! Vaid see lõpetab loomahülgaajate karistamatu tegutsemise.	Terve Eesti heaks									
1. Tagame riiklikul tasemel looduskaitsekompetentsi säilimine ja areng Eestis. Teeme sisulist koostööd keskkonnavaldkonna kodanikuühendustega seadusloomes ja ka konkreetsete teenuste delegerimisel: näiteks kaitsealade haldamisel, kaitsekorralduslike tööde juhtimisel, keskkonnaprobleemide lahendamisel.	Ehe loodus	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Tagame metsade säästva kasutuse nõuded nii era- kui riigimetsas. Metsade kasutus peab olema planeeritud arvestades erinevate metsatüüpidega ja vanade metsade säilimise vajadusega, mille pidev olemasolu on oluline elurikkuse säilimiseks. Metsaelustiku kaitseks parandatakse kaitsealade võrgustiku esinduslikkust ja sidusust ning tagatakse vääriselupaikade säilimine. Lageraie piir saab taas olema 3 ha.	Ehe loodus	Ü	Metsaseadus							
3. Muutused keskkonnas ja kliimas on ohuks heaolule ja julgeolekule. Soovime, et Eesti oleks nutikas keskkonnakaitstes teenäitajaks. Eesti eesmärk peab olema <u>roheline riik</u> .	Ehe loodus	Ü								
4. Keskkonnaseadusandlus peab olema suunatud keskkonna tegelikule kaitsele, mitte lähtuma vaid bürokraatlikest ettekirjutustest. Seadus peab võimaldama ettevaatuspõhimõtte sisulist rakendamist keskkonda puudutavate kaalutusotsuste langetamisel. Kaitstud peab olema nii elurikkus kui ka elumuster.	Ehe loodus	Ü								
5. Loomeskoostöös metsaühistute ja põllumeeste organisatsioonidega võimalused, kuidas omanikud saaksid mõistlikult ja kasumlikult majandada ka oma looduskaitse all olevaid maid näiteks säästva püsimeetamajanduse, mahepõllunduse ja -loomakasvatuse, biogaasitoorme kogumise jmt. abil ning asjalikus koostöös looduskaitsetega.	Ehe loodus	Ü								
6. Mistahes suuremahulise tegevuse käivitamise hetkeks peavad vajalikud loodushoiu- ja keskkonnakaitse meetmed olema juba arvesse võetud ja planeeritud. Keskkonnamõjude hindamise protsess peab olema sõltumatu arendajast ja selle kulud finantseeritakse avaliku fondi vahenditest, millesse teevad sissemakseid arendajad.	Ehe loodus	K1	Kulu kaetakse erasektorist.			0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Panustame riigi reostustõrje ja keskkonnakahjude peatamise ja ennetamise võimekusse, luues õlifondi, kuhu koguneks vahendid reostusohu ja keskkonnakahjude potentsiaalsetelt tekitajatelt. Kümnest maailma suurimast surnud meretsoonist seitse asub Läänemeres ja see on ohtlik ning majanduslikult kahjulik kõigile. Puhas vesi ühendab inimesi, must lahutab. Seisame selle eest, et meid ühendaks puhas Läänemeri!	Ehe loodus		Kulu kaetakse erasektorist.							
8. Kaitseme inimese kui ühe liigi elukeskkonda, väärtustades lisaks looduslikule ka sotsiaalset ja vaimset keskkonda. See puudutab muuhulgas ka inimeste tegevusest mõjutatud poollooduslike piirkondi ning inimese loodud tehiskeskkondi, näiteks hiied, miljööväärtuslikud alad jms. Leiame raha looduslike pühapaikade kaardistamiseks.	Ehe loodus	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatakse linnapiirkondade arengut, poollooduslike koosluste hooldamist. Teema on prioriteetne Looduskaitse arengukavas.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Me ei luba avada fosforiidikaevandusi! On aeg arvestada elanikkonna huve ja vajadusi loodusvarade kasutuselevõtul. Otsustusprotsessi tuleb kaasata kõik osapooled, keda see puudutab. Loodusressursi kasutaja peab kompenseerima oma tegevusest tekkiva kahju loodusele ja elanikkonnale.	Ehe loodus	Ü			Vajadusel seadusandluse täpsustamine					
10. Tühjaks ammendatud maardlad tuleb rekultiveerida võimalikult looduslähedaseks, maksimaalse elurikkuse taastamist silmas pidades.	Ehe loodus	K2	Maapõueseadus	Rekultiveerimise kohustus on kaevandamisloa omajatel.	Vajadusel seadusandluse täpsustamine	0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Vähendame mahepõllumajanduse ja -loomakasvatuse lõive ja bürookraatiat, mahesaaduste töötlemine saab rohelise tee! Ametnikud peavad mahetootmisele kaasa aitama, mitte juuksekarva ja protsenti pooleks ajama. Nõuame põllumajandustoetuste ühtlustamist Euroopa Liidu sees ja ühise põllumajanduspoliitika muutmist keskkonnasõbralikuks, mahe- ja väiketootjaid eelistavaks.	Ehe loodus	Ü			Nõuab EL-i alast põllumajanduspoliitika muutmist - väga vähe tõenäoline.					

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Tagame, et meie leib ja leivakõrvane oleksid tervislikud ning toodetud looduse suhtes vastutustundlikult. Selleks toetame kohalikke väike- ja mahetootmist, sh lihtsustame väikestele õlle- ja veinitootjatele kehtivaid regulatsioone. Loomes ulatusliku investeerimisabi ühistutele väiketootmise ja turustamise toetamiseks meetmetega, mis on suunatud töövõime tõstmiseks väiketootmises ning ühistulise tegevuse arendamiseks.	Ehe loodus	K2		Mahepõllumajanduse (perioodi maht 92,2 mln eurot) ja väike ettevõtluse (30 mln eurot) toetamine - MAK 2014-2020 meetmed	Vajadusel seadusandluse muutmine	0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Teeme korda teed ja tagame toimiva ühistranspordi ka kõige kaugemates maapiirkondades. Tagame teede sõidetavuse jalgratturitele ja jätkame tihedama liiklusega piirkondades kergliiklusteede ehitamist.	Ehe loodus	Ü		Osaliselt jooksev tegevus. Teehoiuks on vahendid planeeritud. Kergliiklusteede rajamist on toetatud nii riiklikust programmist kui välisvahenditest, seda tehakse ka 2014-2020 perioodil.	Sõltuvalt tegevuste mahust, võib olla osaliselt teostatav.					
4. On aeg tagada looduskaitsete piirangute kompenseerimine eramaadel, sõltumata sellest, kas piirangud on kehtestatud Natura 2000 võrgustiku aladel või väljaspool seda. Kompensatsioonid tekitavad motivatsiooni majandada omandit looduskaitsetel eesmärkidel. Taastuks usaldus ja ka omanike huvi loodusväärtustest ametkondi teavitada.	Ehe loodus	K2		Maksti ja on kavas maksta Natura metsatoetust. Lisaks poollooduslike koosluste hooldamise toetused. Riigieelarve kulu ei ole võimalik hetkel hinnata.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Toome seadusesse peretalu mõiste. Peretalu on jätkusuutlikku eluviisi edendav tootmis- ja sotsiaalmajanduslik üksus, mis erineb senistest omandivormidest nagu aktsiaselts, osaühing ja füüsilisest isikust ettevõtja. On aeg toetada maaelu mitmekesisust, peretalude arengut ja nende elujõudu ka ääremaaal, hoides seeläbi põllumajandusmaa elurikkust ning tehes kodumaise mahetoidu laialt kättesaadavaks.	Ehe loodus	Ü	Peretalu mõiste	Maaettevõtluse mitmekesistamise toetamine - MAK 2014-2020 meede (perioodi maht 57 mln eurot), mahepõllumajanduse meede (perioodi maht 77,7 mln eurot), noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise meede (perioodi maht 22 mln eurot). Talupidajate Keskliit toetab peretalu mõiste seadustamist - peretalud toetavad rahvakultuuri, traditsioone, eestlust,	Peretalu mõiste sisse toomine seadusandlusesse, eeldab seadusemuudatusi.					
6. Toodame osa elektrist ja soojusest kohapeal - päikesest, tuulest, biogaasist ning teistest taastuvenergia allikatelt. Avame meetmed võsa, pilliroo ja heina laialdasemaks kasutuselevõtuks kohalikus energeetikas. Toetame elektri- ja soojuse hajussüsteemide loojaid ja kasutuselevõtjaid. Loome maale uusi töökohti energeetikasektoris.	Ehe loodus	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatakse taastuvenergia edendamist kaugküttes, korterelamutes ja biokütuste tootmist. CO2 tuludest toetatakse eramute ja avaliku sektori hoonete (kavandamisel) energiasäästu.		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Kaaluda tuleb elektriliinide kaitsevööndite ulatuse vähendamist ja lubada liinialustel maadel energiavõsa jmt kasvatamist. Tänapäevane regulatsioon näeb ette 220-230 kW liinide puhul liinist mõlemale poole 40 m laiuse kaitsevööndi rajamist, samas jääb puistute keskmine kõrgus Eestis sellele oluliselt alla. Kitsamate kaitsevööndite hooldamine annaks aga kokkuhoidu muudeks vajalikeks hooldustöödeks. Võimalusel ehitatakse elektriliinid maa alla.	Ehe loodus	Ü								

Erakond Eestimaa Rohelised valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Rahvuslik julgeolek peab olema üks aukudeta tervik. Tänapäeva ohud on sageli nn. hübriidohud, mille tõrjumiseks on vaja laiapõhjalise riigikaitse põhimõtteid ka tegelikult rakendada. Algatame riikliku kriisikeskuse loomise, mille rolliks on tervikliku ohupildi koostamine, kriiside ennetamine ja laiapõhjaline maandamine.	Kaitstud Eesti	Ü			Keskuse loomine eeldab kulutusi.					
4. Toetame ja nõume ajateenistusele ning reservarmeele tugineva riigikaitse süsteemi säilitamist, tugevdamist ja arendamist. Elukutseline osa kaitseväest peab olema üldise kaitsevõimekuse lahutamatu, kuid mitte esmatähtis osa. Viime sisse asendusteenistuse võimaluse, kus lisaks relvakasutusoskusele ja füüsilise võimekuse parandamisele õpetatakse esmaabi andmist, puudega inimeste abistamist, haigete hooldamist ja tegutsemist tsiviilkaitstes, looduskatastroofide ning	Kaitstud Eesti	K1	Täiendavat kulu ei kaasne	Asendusteenistus on juba võimalik.	Sarnase poliitika jätkamine	0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Panustame veelgi enam panustada küberjulgeoleku tagamise, sest sõltuvus elektroonilistest lahendustest kasvab. Toetame Eesti juhtrolli küberkaitsealases tegevuses nii NATO-s kui EL-is, tagades valdkonna eelisfinantseerimise riigieelarvest.	Kaitstud Eesti	Ü		Küberjulgeolekualase poliitika koostamine ja elluviimise koordineerimine toimub KAMis						
6. Arendame edasi Eesti jaoks sobilikke ja unikaalseid kaitselahendusi, mis tagaksid meie vähete ressursside ja rahvusliku potentsiaali maksimaalse kasutamise. Selleks loome kaitsetehnoloogiate uurimis- ja arendustöö süsteemi ning arendame oma kaitsetehnoloogia kõrgtasel koostöös NATO Teadus- ja tehnoloogiaorganisatsiooni ning Euroopa Kaitseagentuuriga. Seame eesmärgiks Eesti kaitsetööstuse konkurentsivõimeliseks kujundamise järgmise 10 aasta jooksul.	Kaitstud Eesti	Ü		Kaitsetööstuse arendamisega tegeletakse.	Sarnase poliitika jätkamine					
7. Toetame Kaitseliidu võimekuse arendamist, sh. looduskatastroofide ja reostusohu puhul.	Kaitstud Eesti	Ü		Kaitseliidu arendamisega tegeletakse.	Sarnase poliitika jätkamine					
8. Taastada piirivalve kui iseseisev organisatsioon siseministeeriumi haldusalas.	Kaitstud Eesti	Ü	Analüüsiks vajalik konkreetne ettepanek ülesannete jaotumise, reorganiseerimise jms kohta		Õigusaktide muudatusi.					

